

Upplivelsesförvaltningen
Mattias Nilsson
0171-625643
mattias.nilsson@enkoping.se

Bakgrund

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Enköpings kommun genomfört en granskning av intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar. Det övergripande syftet med granskningen var att bedöma om upplevelsenämnden säkerställer en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar. Den samlade bedömningen är att upplevelsenämnden inte helt har säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Granskningen utgick från fem revisionsfrågor:

1. Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som ligger till grund för beslut och utbetalning av föreningsbidrag?
2. Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att ansökningar uppfyller krav i beslutade riktlinjer?
3. Finns kontroller som säkerställer att utbetalningar sker till rätt förening och enligt nämndens beslut?
4. Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att av nämnden utbetalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för?
5. Sker en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag till nämnden?

För varje revisionsfråga bedömdes att intern kontroll endast delvis säkerställts.

Revisionsfråga 1: Dokumenterade riktlinjer och rutiner

Upplevelsenämnden har dokumenterade bidragsregler för föreningsbidrag och ett digitalt ansökningssystem som till viss del fungerar som stöd i handläggningen. Dock saknas regler och villkor för vissa stödformer, vilket innebär en risk för personberoende handläggning och enskilda tolkningar.

Revisionsfråga 2: Kontroller av ansökningar

Kontroller sker delvis i samband med att föreningar ska bli bidragsberättigade och vid ansökningar om föreningsbidrag. Det saknas fullständig dokumentation över de kontroller

som ska genomföras med tillhörande rutinbeskrivningar och bedömningsgrunder. Fysiska kontroller och verksamhetsbesök genomförs inte.

Revisionsfråga 3: Kontroller vid utbetalningar

Vissa kontroller utförs inom förvaltningen, men dessa är inte tillräckligt dokumenterade. Det saknas tillräckliga rutiner för vilka kontroller och säkerställanden som ska ske i samband med utbetalningar samt hur utförda kontroller ska dokumenteras och signeras. Det finns en risk med att flera medarbetare har behörighet att ändra föreningarnas inbetalningsuppgifter i bidragssystemet.

Revisionsfråga 4: Kontroller av ändamål

Vissa kontroller sker för att säkerställa att bidragen används till avsedda ändamål, men det är en brist att inga verksamhetsbesök och fysiska kontroller genomförs. Stickprovsgranskning visar att redovisning av resultat och ekonomi har gjorts för vissa bidrag, men inte alla.

Revisionsfråga 5: Uppföljning och återrapportering

Nämnden tar del av regelbunden dokumenterad uppföljning under året, men erhåller inte en samlad rapportering för helåret kopplat till föreningsbidrag. Nämnden genomför inte heller några verksamhetsbesök.

Upplevelsenämnden blev utifrån resultatet av granskningen rekommenderade att vidtaga följande åtgärder:

1. Säkerställ att tydliga rutiner, checklistor och bedömningsgrunder upprättas för handläggningen av föreningsbidrag och tydliggör hur ställda krav ska styrkas, kontrolleras och dokumenteras. Detta i syfte att säkerställa spårbarhet och minska personberoende och sårbarhet i handläggningen av föreningsbidragsärenden.
2. Tillse att det upprättas riktlinjer och villkor för de särskilda stöd som nämnden kan fatta beslut om.
3. Säkerställ tillräcklig omfattning av kontroller i alla delar i processen och att utförda kontroller, bedömningar och vidtagna åtgärder i handläggningen av föreningsbidrag systematiskt dokumenteras och signeras. Tillse att uppföljande kontroller av bidragsberättigade föreningar sker årligen i enlighet med riktlinjerna.
4. Säkerställ en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag samt tillse att det dokumenteras.
5. Riskbedöma hela föreningsbidragsprocessen inom ramen för nämndens systematiska arbete med intern kontroll.

6. Undersök möjligheten att begränsa antalet användare som kan göra ändringar av inbetalningsuppgifter och beräkningsgrunder i bidragssystemet.
7. Tillse ett strukturerat systematiskt arbete med verksamhetsbesök och fysiska kontroller som inkluderar rutiner samt dokumentation av besök och utförda kontroller.

Nuläge och framtida utveckling

Sedan hösten 2024 har upplevelseförvaltningen successivt flyttat över sin hantering av föreningsbidrag från Interbook GO till Rbok som digitalt handläggningssystem. Under våren 2025 har handläggningsrutiner uppdaterats som ett resultat av den nya möjliggörande funktionaliteten som Rbok erbjuder. Förvaltningen tog också till sig av revisionsrapporten som inkom från PWC december 2024.

Som ett resultat av den inkomna revisionsrapporten och ett naturligt behov av att se över rutiner i samband med det nya systemstödet har förvaltningen arbetat med att utveckla och kvalitetssäkra föreningsbidragsprocesser under våren 2025. Nedan är en redovisning av hur förvaltningens nuläge förhåller sig till de rekommendationer som framgår från revisionsrapporten.

1. Säkerställ att tydliga rutiner, checklistor och bedömningsgrunder upprättas för handläggningen av föreningsbidrag och tydliggör hur ställda krav ska styrkas, kontrolleras och dokumenteras. Detta i syfte att säkerställa spårbarhet och minska personberoende och sårbarhet i handläggningen av föreningsbidragsärenden.

Under hösten 2024 övergick förvaltningen från Interbook GO till Rbok som primär systemtjänst för hantering av föreningsbidrag. Granskningen från PWC lyfter att en ökad tydlighet i handläggnings- och bedömningsprocessen av föreningsbidrag väntas uppnås efter bytet av digitalt systemstöd. Förvaltningen kan konstatera att så också har skett. Rbok är byggt och anpassat utefter hela ärendeprocessen och dess rutinmässiga flöde vilket kraftigt förenklar möjligheten att följa ärendegången. Förvaltningen kan med det nya systemstödet optimera sina handläggnings- och uppföljningsrutiner. Mer detaljerade lathundar har tagits fram för arbetet i systemet. Rutinbeskrivning har uppdaterats och omarbetats för att generera mer tydlighet.

Uppdateringar av rutiner, checklistor och bedömningsgrunder utifrån det nya digitala systemstödet förväntas vara klart till sommaren 2025. Utöver detta arbetar verksamheten med inkrementella förbättringar inom ramen för den löpande processutvecklingen.

Förvaltningen bedömer att den av PWC identifierade otydligheten till viss del beror på personalomsättning i närtid och välkomnar rekommendationen att reducera

personberoende i bidragsprocesserna. Förvaltningen ser införandet av den nya systemtjänsten, Rbok, och det pågående utvecklingsarbetet av handläggningsrutiner som väsentliga steg i den riktningen.

2. Tillse att det upprättas riktlinjer och villkor för de särskilda stöd som nämnden kan fatta beslut om

Rapporten lyfter två former av särskilda stöd som nämnden beslutar om. Det ena är beslut om stöd vid särskilda händelser, med detta avses plötsliga eller akuta stödbehov så som exempelvis om en föreningslokal drabbas av en läcka i taket eller likartat. Den andra är ett beslut om driftbidrag som PWC identifierat genom utdrag från nämndprotokoll. I rapporten konstateras "...2024-10-24 § 87: *Upplevelsenämnden beslutar om att ge en förening ett driftsbidrag om 250.000 kr. Nämnden beslutade även att ge förvaltningen i uppdrag att utifrån en dialog med föreningen se över möjligheterna att snarast teckna ett kortvarigt avtal där nämnden står för de fasta driftkostnaderna samt att ge förutsättningar för en drift av anläggningen från 1 december 2024 till 31 maj 2025 ge förvaltningen i uppdrag att tillsammans med föreningen analysera och följa upp verksamheten och ekonomin för säsongen 24/25 inför beslut om hur samarbetet ska se ut framåt...*".

Det som är viktigt för upplevelsenämnden är att nämnden vid beslut om att bevilja bidrag som inte omfattas av befintliga stödformer, och det reglemente som reglerar förutsättningar och villkor för dessa, beaktar likställighetsprincipen (2 kap. 3§ kommunallagen 2017:725). Avsaknaden av regler, riktlinjer och villkor riskerar att generera en bristande förutsägbarhet och transparens. Om kriterier för att dela ut bidrag till föreningar saknas eller inte är tillräckligt tydliga och sakliga riskerar beslut att strida mot likställighetsprincipen. Av denna anledning kommer förvaltningen som ett första steg utreda förutsättningarna för att upprätta riktlinjer eller kriterier för de beslut om föreningsbidrag som inte omfattas av förvaltningens delegation och därefter återkomma till nämnden med förslag på vidare hantering.

3. Säkerställ tillräcklig omfattning av kontroller i alla delar i processen och att utförda kontroller, bedömningar och vidtagna åtgärder i handläggningen av föreningsbidrag systematiskt dokumenteras och signeras. Tillse att uppföljande kontroller av bidragsberättigade föreningar sker årligen i enlighet med riktlinjerna.

Många av de kontrollmoment som efterfrågas i rapporten sker redan idag men den skriftliga spårbarheten till detta har brustit. Exempelvis kontrolleras samtliga bidragsansökningar av dubbla handläggare som en åtgärd för att reducera personberoende och garantera en

objektiv bedömning. I förvaltningens nya digitala handläggningssystem, Rbok, blir detta också spårbart.

Genom Rbok har förvaltningen nu ett mer ordentligt ärendehanteringssystem som avsevärt ökar spårbarheten till samtliga kontrollmoment och rutiner. Rbok är som handläggningssystem också mer processinriktat och utvecklat med naturliga kontrollmoment i åtanke. Detta har förenklat för verksamheten när det kommer till att bygga, anpassa och utveckla mer robusta rutiner som tidigare krävt mycket manuellt arbete och arbetstid att praktiskt tillämpa.

PWC påtalar i rapporten att *"... Av handläggningsmatrisen framgår att kontrollen av stadgar dokumenterats i form av ok, det framgår således inte vad kontrollen avsett, d.v.s. om stadgar finns eller om det även skett en granskning av innehållet i stadgarna."* Verksamhetens rutinbeskrivning som har avstamp i nämndens regler anger vad med hänseende på föreningars stadgar som behöver vara uppfyllda för att kommentaren "ok" ska erhållas. Förvaltningen noterar att relationen mellan rutinbeskrivningen och handläggningsmatrisen som stöddokument inte tillräckligt tydligt kommunicerats till PWC.

4. Säkerställ en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag samt tillse att det dokumenteras.

Rapporten slår fast att *"... Nämnden erhåller inte en samlad rapportering för helåret kopplat till föreningsbidrag som innefattar bl.a. ekonomiskt utfall, vad bidrag beviljats för/till vilka föreningar och återrapportering från föreningarna. Utifrån att nämnden delegerat merparten av beslutsfattandet om bidrag till föreningar blir återrapporteringen extra viktig..."*

Tidigare brukade förvaltningens samordnande funktion för föreningsbidragsprocesserna presentera en årlig sammanställning. Upplevelseförvaltningen ser klara fördelar med att leverera en årlig sammanställning innehållande de parametrar som listas av PWC och kommer framöver tillse att nämnden årligen erhåller en sådan sammanställning.

Vidare konstaterar PWC att *"...Om nämnden fattar beslut ska en återredovisning av bidraget ske till nämnden. Inom ramen för vår granskning har vi inte i protokoll kunnat spåra att det sker en återrapportering."* Förvaltningen instämmer att det är av stor vikt att nämnden erhåller adekvat återrapportering av beslut om bidrag som inte fattats genom delegation. Förvaltningen bedömer vidare att beslut om sådana bidrag också bör inkludera formellt beslut om att återrapportering ska ske och när i tiden rapporteringen ska ske.

PWC lyfter också i sin granskning att underlagen varierar föreningar emellan *"...Vi noterar att underlagens art varierar, ibland finns kvitto bifogat, ibland finns en sammanställning av intäkter och kostnader."* Förvaltningen utreder för tillfället vilka underlag som bör begäras in för respektive stödform. Möjlighet för föreningar att inkomma med endast muntliga redovisningar har tagits bort. Att underlagens art varierar föreningar emellan är också ett

resultat av att behoven av underlag naturligt varierar mellan de olika stödformerna. Förvaltningen noterar att detta inte kommunicerats tillräckligt tydligt till PWC.

Rapportens slutsats att inte samtliga villkor för samtliga föreningar kontrolleras bygger till stor del på missförstånd. PWC skriver "...För kontroll av om föreningar är fortsatt bidragsberättigade ska samtliga villkor kontrolleras årligen, men sker för närvarande endast via stickprovsgranskning..." I realiteten kontrolleras samtliga villkor för samtliga föreningar årligen. Förvaltningen kan emellertid i likhet med PWC konstatera att dokumentationen och spårbarheten inte har varit fullt tillräcklig i detta vilket också föranleder rapportens slutsats om att samtliga villkor inte kontrolleras. Förvaltningen har uppdaterat sina rutiner vilka tillsammans med Rboks nya dokumentations- och ärendehanteringsmöjligheter ska säkerställa adekvat spårbarhet.

5. Riskbedöma hela föreningsbidragsprocessen inom ramen för nämndens systematiska arbete med intern kontroll.

Processen är nu riskbedömd och nämndens internkontrollplan för innevarande kalenderår innefattar risken "*Otillräcklig kontroll och uppföljning av utbetalningar av bidrag ger förutsättningar för välfärdsbrottslighet*". Risken kommer att hanteras genom följande kontroll "*Att tillräckliga rutiner för uppföljning och kontroll av utbetalade föreningsbidrag finns och efterlevs*". Kontrollen kommer att ske halvårsvis.

Utöver riskhanteringen inom ramen för nämndens internkontrollplan så sker också en löpande riskbedömning av berörd verksamhet i samband med förvaltningens uppföljning av implementeringen av det nya digitala handläggningsstödet, dess effekter och de nya rutiner som implementeras. En ny riskbedömning kommer att ske i samband med framtagande av internkontrollplan för nästa kalenderår.

6. Undersök möjligheten att begränsa antalet användare som kan göra ändringar av inbetalningsuppgifter och beräkningsgrunder i bidragssystemet

Vid granskningstillfället identifierades 17 personer ha behörighet att ändra inbetalningsuppgifter och beräkningsgrunder i det dåvarande digitala handläggningsstödet Interbook GO. Nu i det nya systemet Rbok är antalet personer 6 stycken. Förvaltningen ser positivt på att antalet behöriga har mer än halverats sedan granskningen utfördes.

7. Tillse ett strukturerat systematiskt arbete med verksamhetsbesök och fysiska kontroller som inkluderar rutiner samt dokumentation av besök och utförda kontroller

Verksamhetens nuvarande rutin för uppföljning och kontroll fastslår att 20% av bidragsbeviljade föreningar årligen kontrolleras genom fysiska platsbesök. Dessa 20% är proportionerligt fördelade över olika föreningskategorier. Följande är de olika kriterier som tillämpas för urval av vilka föreningar som blir föremål för kontroll genom platsbesök:

- Föreningen är ny och inte tidigare bidragsberättigad
- Visselblåsning om oegentligheter hos föreningen har förekommit
- Föreningen har nyligen upplevt en stor tillväxt
- Föreningen har nyligen genomfört betydande förändringar
- Avvikelser i föreningens ansöknings- och redovisningsförfarande har identifierats

Denna rutin fanns redan på plats när granskningen utfördes av PWC. Precis som revisionsrapporten nämner så var det planerat att verksamheten skulle genomföra fysiska kontroller på plats men på grund av tillfällig personalbrist genomfördes dessa inte. Upplevelseförvaltningen kommer tillse att genomförandet av samtliga kontrollmoment, inklusive planerade platsbesök, framöver prioriteras och genomförs i enlighet med befintliga regler och rutiner.

Upplevelseförvaltningens slutsatser

Många av de åtgärder som rekommenderas genom revisionsrapporten är redan genomförda eller påbörjade under våren 2025. Avgörande för detta har varit det nya digitala systemstödet, Rbok, som tillgängliggjort ny funktionalitet och stöd vilket möjliggjort för verksamheten att utveckla och optimera rutiner samt öka spårbarheten till planerade och genomförda kontroller. Sammantaget bedömer förvaltningen att en uppdatering av rutiner, checklistor och bedömningsgrunder redan har påbörjats och att efterfrågad tydlighet kommer att kunna uppnås till tredje kvartalet 2025.

En del av slutsatserna i revisionsrapporten bygger på missförstånd om hur upplevelsenämndens föreningsbidragsprocesser fungerar och hur olika stöddokument tillsammans bildar rutiner. Förvaltningen behöver framöver bli bättre på att tydliggöra och visualisera processer som granskas i en revision. Granskad enhet behöver få tillgång till nödvändiga verktyg för att kunna tydliggöra processflöden i sin helhet där samtliga bedömnings- och kontrollmoment, rollfördelning samt när och hur stöddokument och rutiner används framgår. Vissa förvaltningsövergripande rutiner skulle kunna arbetas fram

för hantering och kommunikation i samband med de mer generella, mindre verksamhetsspecifika, delarna av en revision.

Upplevelseförvaltningen kommer att utreda förutsättningarna för att upprätta regler eller kriterier för bidrag som inte fattas genom delegation i syfte att säkerställa likställighetsprincipen. Förvaltningen kommer också ombesörja att upplevelsenämnden erhåller en årlig sammanställning av beviljade föreningsbidrag, återrapportering och utförda kontroller.

Förvaltningen kommer att fortsätta utvärderingen av föreningsbidragsprocesser inom ramen för rådande internkontrollplan och framtagande av förslag till nästa kalenderårs internkontrollplan. Förvaltningen kommer också säkerställa att tillräckliga resurser finns för att kontroller genom fysiska platsbesök framöver sker i enlighet med rådande rutiner.